

"מה נשתנה?" - לשמחת תורה

בפרקי אבות מזכירים לנו על הדרך שבה עברו בני ישראל את הים בדרכם למעמד הר סיני:

"ועשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים..." [אבות, ה' ד']

... ואלו נמסרו מפי הקבלה ואינם נזכרים בפירוש בתורה; ומפורשים הם במדרש ובאבות דרבי נתן ואלה הם (לפי הרמב"ם):

...

ה. שנחלק הים לשנים עשר גזרים, כדי שיעבור כל שבט ושבט בדרך אחד לבדו כמו שכתוב: **"לגזור ים סוף לגזרים"** [תהלים קל"ו 10]

ו. שנקפאו המים ונתקשו כסלעים...

ז. שקפאו המים כזכוכית או כשוהם, כדי שיראו השבטים אלו את אלו... [פירוש קהתי למשניות]

ואילו במעמד הר סיני עצמו רש"י מלמדנו:

"וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר." [שמות י"ט 2]

ויחן שם ישראל -

כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת:

כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת:

"מה נשתנה היום הַזֶּה [שמחת תורה] מִכָּל הַיָּמִים (שבכל השנה)?
שֶׁבְּכָל הַיָּמִים אָנוּ מֵתַפְלְלִים מִנֵּיִן מִנֵּיִן, הַיּוֹם הַזֶּה - מִנֵּיִן אֶחָד!"

בכל הימים שבכל השנה, בבית הכנסת ניתן למצוא מניינים רבים כל בוקר וכל אחד מתפלל במקום ובשעה שמתאימים לאופי שלו ולאילווצים שלו. ביום המיוחד הזה, שבו אנו מצווים ומבקשים לשוש ולשמוח בקבלת התורה, כל אחד מוצא את מקומו בתפילה אחת – ואנו מתפללים 'כאיש אחד בלב אחד'.

בברכות משה לשבטי ישראל שבפרשתנו, בברכה שהוא נותן לשבט זבולון, שבט הסוחרים בעם ישראל -

"וְלַזְבוּלֹן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֹן בְּצִאתְךָ וַיִּשְׁשָׁךְ בְּאַהֲלֶיךָ. עַמִּים הֵר-יִקְרְאוּ-שָׁם יִזְבְּחוּ זְבַח־צֶדֶק כִּי שָׁפַע יָמִים יִינָקוּ וְשָׁפְנֵי טְמוּנֵי חוֹל." [דברים ל"ג 18-19]

מהפסוק, לא ברור למי הכוונה – "עמים". רש"י מציג 2 פירושים:

(יט) עמים -

של שבטי ישראל:

של שבטי ישראל:

הר יקראו -

להר המוריה יאספו כל אסיפה על ידי קריאה היא ושם יזבחו ברגלים זבחי צדק:

להר המוריה יאספו כל אסיפה על ידי קריאה היא ושם יזבחו ברגלים זבחי צדק:

דבר אחר:

עמים הר יקראו על ידי פרקמטיא של זבולן, תגרי אומות העולם באים אל ארצו, והוא עומד על הספר והם אומרים הואיל ונצטערנו עד כאן נלך עד ירושלים ונראה מה יראתה של אומה זו ומה מעשיה, והם רואים כל ישראל עובדים לאלוה אחד ואוכלים מאכל אחד לפי שהגויים אלוהו של זה לא כאלוהו של זה, ומאכלו של זה לא כמאכלו של זה, והם אומרים אין אומה כשרה כזו ומתגייירין שם, שנאמר שם יזבחו זבחי צדק: **עמים הר יקראו** - על ידי פרקמטיא של זבולן, תגרי אומות העולם באים אל ארצו, והוא עומד על הספר [על הגבול – על שפת הים]. והם אומרים, הואיל ונצטערנו עד כאן נלך עד ירושלים ונראה מה יראתה של אומה זו ומה מעשיה, והם רואים כל ישראל עובדים לאלוה אחד ואוכלים מאכל אחד.

ומה מציק להם, על מה הם תוהים? רש"י ממשיך:
 לפי שהגויים [אצלם] אלוהו של זה לא כאלוהו של זה, ומאכלו של זה לא כמאכלו של זה, [כל עם ועם עם האלילים שלו והתרבות שלו. ואילו עם ישראל שנראה בעיניהם כאוסף של כתות שונות אינו כך. ובפליאה] (ו)הם אומרים אין אומה כשרה כזו ומתגייירין שם, שנאמר, 'שם יזבחו זבחי צדק':
 כלומר, הגויים אינם מכירים עם אחר שכביכול אינו מתנהג כעם אחד, אך באמת בשעה שבה אנו עובדים את ה', רואים איך שהכתות השונות מתמזגות לעם אחד.

בברייתא של רבי ישמעאל שבה אנו חותמים את תפילת 'הקרבות' כל בוקר, למדים אנו על 13 המידות שהתורה נדרשת בהן. אחת מהן:
 "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא."

בשמחת תורה אנו באים ביחד – לפעם האחת בשנה (מלבד ליל יום העצמאות) להתפלל לאלוה-האחד במניין אחד – הוא היוצא מן הכלל שבא ללמד על הכלל כולו. שאף-על-פי שאיננו מתפללים כל השנה "כאיש אחד בלב אחד", בשעה שבה אנו באים לשמוח בקבלת התורה ומכתירים את חתני התורה, קהילתנו הקדושה אומרת לאבינו שבשמיים:

"ומי כעמך ישראל – גוי אחד בארץ"

מועדים לשמחה וחג שמח.
 מרדכי